

คำบรรยายพิเศษเรื่อง "ชมรมนักศึกษาชมรมฯ. ในอนาคตและสรุปการสัมมนา"

ของ

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ณ อาคารสัมมนา

2 มิถุนายน 2528

ท่านผู้เข้าสัมมนาที่รักทุกคน ผมได้รับฟังการรายงานผลการสัมมนาด้วยความตั้งใจ เพราะได้ตั้งใจไว้ตั้งแต่แรกที่จะให้มีการสัมมนาว่าเราต้องการเอาผลไปสู่การปฏิบัติให้ได้ทราบปัญหาชัดเจนขึ้นกว่าที่มหาวิทยาลัยเคยทราบ เช่น ปัญหาที่ว่านักศึกษาไม่สนใจอะไรที่ทำการ งบประมาณจำกัด อัตรากำลังบริหาร ซึ่งแต่เดิมก็พอจะทราบอยู่บ้าง แต่เป็นการทราบที่ไม่ถนัดชัดเจนเท่ากับการใหญ่ที่ทำได้และประสบปัญหาอยู่ภายนอกได้มาชี้แจงกันเอง

แนวทางการแก้ปัญหาที่เสนอมา นั้น เป็นแนวทางที่ถ้าตั้งใจจะแก้ปัญหาจริง ๆ แล้ว ไม่เกินกำลังที่จะแก้เป็นที่แน่นอน เพราะฉะนั้นการสัมมนาที่จัดขึ้นคราวนี้ ไม่น่าที่จะเป็นผลที่ทำให้กรรมการชมรมเกิดความท้อแท้หรือถดถอย จนกระทั่งล้มไปแล้ว มีความรู้สึกว่าการสัมมนาคราวนี้เป็นแต่เพียงที่ระบายอารมณ์และถ่ายทุกข์ ซึ่งจริง ๆ ก็ส่วนหนึ่งถ่ายทุกข์ไปแล้ว แต่ว่าหลังจากสัมมนาแล้วเราคงจะต้องร่วมคิดกันต่อไปว่า ปัญหาและแนวทางแก้ที่เสนอนั้นมีอะไรบางอย่างที่ชมรมทำไม่ได้ทันที เกิดความสับสนทางปัญญานี้เนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น มีอะไรบางอย่างที่ชมรมแก้ไขปัญหาไม่ได้ตามลำพัง และส่วนที่แก้ไม่ได้ตามลำพังนั้นจะให้ใครบ้างเป็นเจ้าของร่วมที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้น ก็จะมีไม่พ้นมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นสำคัญ ซึ่งในเรื่องนี้เองผมก็จะรับในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบอยู่หนึ่งกับสำนักบริหารการศึกษาที่จะดูแลให้เกิดการแก้ปัญหาในส่วนที่ชมรมแก้ไขไม่ได้ตามลำพัง ส่วนการแก้ปัญหานี้จะช้าหรือเร็วก็ขอพูดแต่เพียงว่า ที่นี้เราพยายามแก้ปัญหาให้เร็วที่สุดในโอกาสแรกที่เราจะทำได้ เพราะถ้าเราไม่ทำเช่นนั้นเราก็คงไม่เห็นมหาวิทยาลัยอย่างที่เราเห็นอยู่ขณะนี้ เพราะปัญหาของเราเอง และปัญหาของเรา นั้นมีลักษณะพิเศษกว่าหน่วยงานทางการศึกษาอื่นอยู่เป็นประจำ

คนที่มองปัญหาในลักษณะที่ว่าเป็นการทำหายมากกว่าที่จะมองปัญหาในลักษณะที่เห็นว่าสัจธรรมที่จะทำให้เราก้าวไม่ได้ ส่วนที่ได้ซึ่งแล้วรู้สึกที่เราจะไปยึดในแนวความคิดเก่า ๆ อยู่บ้าง ซึ่งตรงกันข้ามกับแนวความคิดของที่นี่ ก็คือเวลาเราจะทำอะไร เรามักจะนึกถึงเงินเป็นตัวตั้งว่าเพราะไม่มีเงินจึงทำอะไรไม่ได้ แต่ที่นี่เราคิดว่าเงินเป็นตัวตาม กิจกรรมเป็นตัวตั้ง เพราะบังเอิญมหาวิทยาลัยสุโขทัยบรมราชินราชเกิดมาขึ้น เกิดจากความไม่มีอะไรเลย และไม่มีเงินแม้แต่ 1 บาท เมื่อตอนเกิด 1 กันยายน นั้นงบประมาณเขาจัดสรรหมดไป เสร็จหมดแล้ว ปีนั้นเกิดกล่อมปีงบประมาณจึงไม่มีงบประมาณแม้แต่ 1 บาท ที่จะดำเนินการ

ตอนที่เขาสั่งให้ผมเป็นอธิการบดีคนแรก เขาสั่งและเขาก็ออกไปหาเอาเงิน เพราะไม่มีอะไรทั้งสิ้น ที่ทำการก็ไม่มี แล้วก็มองที่ตัวผม เพราะจะอาศัย เพราะเป็นรองปลัดทบวงอยู่ด้วย อย่างน้อยอธิการบดีก็มีโต๊ะรองปลัดนั่งอยู่ ก็เหมือนกับพวกเราที่ไม่บึกครองสำนักงานบางแห่งแล้วก็เลยทำให้คนบางคนต้องติดอยู่ที่นั่น ไปไหนไม่ได้เราก็คิดว่าถ้าเราเอาเงินมาเป็นตัวตั้งเราคงไม่ได้ทำอะไรเลย ที่นี้ในระยะแรกตั้งมหาวิทยาลัยผู้มาร่วมงานต้องลงขันกันในการทำงาน เพราะไม่มีการประชุมกลางวัน ทุกคนยิ้มตัวมาหมดแล้วก็มาประชุมกันกลางคืน มหาวิทยาลัยนี้จึงเกิดฤกษ์กลางคืน ทำงานกลางวันไม่ค่อยได้ผล แต่ได้ทำงานกลางคืนที่ไร่เก่งมาก เพราะหึ่งแต่ระดมของแถมและหาโครงการมาแระเราทำกันกลางคืนและก็ประชุมที่ห้องผมที่ทบวง แล้วก็เดินไปทานข้าวที่ร้านหัวหิน ซึ่งร้านนั้นจะเป็นประวัติศาสตร์เพราะอะไร ๆ ที่คิดออก ไปคิดออกที่ร้านหัวหิน ซึ่งเป็นร้านอาหารเล็ก ๆ ที่แรกผมก็เลี้ยงในฐานะที่เป็นบุคคลากรคนแรกและเป็นผู้ใหญ่ที่สุดก็ต้องเลี้ยงเด็ก เป็นเรื่องธรรมดา เลี้ยงไปเลี้ยงมาพวกเราก็เห็นใจว่าจะเอาเงินที่ไหนมาเลี้ยงกัน ก็เลยใช้ระบบลงขัน ก็คือผู้ที่มาประชุมเสียเวลาประชุมแล้วต้องลงขันให้เราด้วย กินกันที่ก็เก็บคนละร้อยบาทบ้าง คนละ 200 บาทบ้างหมดแล้วก็เก็บใหม่ แม้แต่เวลาที่ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเขามาช่วยในการอบรมคณาจารย์ขึ้นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็ยิ้มตัว สำหรับที่จะให้รู้วิธีการผลิตเอกสารการสอนแบบทางไกลมาจากอังกฤษ จะเลี้ยงเขาเป็นการตอบแทนไม่มีเงินจะเลี้ยง ก็ต้องเลี้ยง แล้วไปเลี้ยงก็ต้องสมหน้าสมตาก้ไปเลี้ยงโรงแรมมณีเตียรใหญ่โตมโหฬาร ไม่มีเงินให้ ในที่สุดผมต้องใช้เครดิตการ์ด เพราะผมเป็นคนมีเครดิต คือมีคนเขา

ยอมให้เป็นหนี้ ก็เอาเครดิตการ์ดคะไว้ก่อน แล้วค่อยหาเงินลงขันมาจ่ายกันทีหลัง
เดี๋ยวนี้ผมจึงให้รักษาไว้เงินลงขันนั้นยังมีอยู่ชื่อว่า เงินกองทุนสุโขสโมสร
เพราะเมื่อมหาวิทาลัยได้ตั้งแล้วก็ถือเป็นธรรมเนียม แม้มีเงินบ้างแล้วจากเงินงบประมาณ
แผ่นดิน พวกเราเวลาประชุมหรือมีรายได้อันเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมโดยชอบด้วย
กฎหมาย เราก็บอกที่เราลงขันกันไว้สัก 5% 10% คีใหม่ เพื่อว่าจะได้ไปใช้จ่ายในสิ่ง
ซึ่งไม่สามารถจะเบิกจ่ายได้จากทางราชการ กองทุนสุโขสโมสรตอนนี้ยังเหลืออีกหลายหมื่น
ที่เล่าเพื่อจะได้เห็นแนวทางว่าถ้ากิจการที่เราจัดได้รับความนิยมตรงกับความต้องการของ
ผู้ใช้บริการ เงินมันมาเองครับ

เหตุผลที่ มสธ. โครันโตคืนโดยมีนักศึกษาปีละ 7 หมื่น 8 หมื่น ก็เพราะเรา
ทำในสิ่งที่ตรงกับความต้องการ และความต้องการอันนี้คนอื่นตอบสนองไม่ได้ ถ้าคนอื่น
ตอบสนองได้ก็ไม่มา เพราะมหาวิทยาลัยที่เขาเกิดก่อนเขาได้เปรียบ เราเกิดทีหลังเสีย
เปรียบอยู่แล้ว วิธีการก็หลากหลาย เข้าใจก็ยาก ความเชื่อถือก็ยังมี แต่มันตรงความ
ต้องการเสียอย่าง และความต้องการนั้นคนอื่นตอบสนองไม่ได้ อันนี้คือหลักสำคัญ เพราะ
ฉะนั้นชมรมจะทำงานต้องหาความต้องการให้ชัด และความต้องการนั้นคนอื่นตอบสนองไม่ได้
ท่านจะเก็บเงินอย่างไรก็ยอมจ่ายถ้าไม่เกินกำลัง แล้วในที่สุดการเงินจะเป็นตัวตามไม่ใช่
ตัวตั้ง เพราะฉะนั้นทุกวันนี้ที่เราอยู่ได้เป็นมหาวิทยาลัยเดียวในประเทศไทยที่รับงบประมาณ
แผ่นดินเพียง 15 % ของค่าใช้จ่ายรายปี 85 % นั้นได้จากการบริจาค ได้จากค่าธรรมเนียม
ที่ทำได้เพราะอะไร เพราะโครงการและกิจกรรมที่ทำออกไปนั้นได้รับความนิยม ก็จะได้
รายได้ติดตามมา แต่ถ้าโครงการและกิจกรรมที่ทำออกไปนั้นเรานิยมเฉพาะเพียงผู้ทำ
สมาชิกเขาไม่นิยม ก็ไปไม่รอด ผมจึงคิดว่าที่หลายกลุ่มเน้นประเด็นที่ว่านักศึกษาไม่สนใจ
เราต้องถามกลับว่าเราหาความต้องการของนักศึกษาได้ชัด เจนแจ้งหรือยัง ว่านักศึกษา
ต้องการอะไร เราอย่าไปสมมติว่าเรารู้จนกว่าเราจะมีการศึกษาวิเคราะห์จริง ๆ เราจึง
จะรู้ เหมือนกับที่ผมพูดให้ฟังว่าตอนตั้ง มสธ. นั้น คนพูดกันตั้งเมืองว่า ถ้ามหาวิทาลัย
รวมค่าแห่งไม่จำกัดจำนวนจะไม่มีคนเรียนสุโขทัย เพราะเขาคิดถึงกลุ่มเป้าหมายกลุ่มเดียว

คือคนที่อยู่ในวัยเรียน ที่เลื่อนมาจากมัธยมที่สอบเข้าไม่ได้ แล้วเมื่อไม่มีชั้นเรียนใครจะมาเมื่ออีกแห่งหนึ่งมีชั้นเรียน ผมบอกคุณมองเมืองไทยดิคหมด เพราะเมืองไทยนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ใช่คนพวกนั้น คือคนที่เมือง อยู่ในวัยเรียน แล้วได้โอกาสแล้วไปได้เรียน หรือไม่ได้ โอกาสถูกยัดเข้าอาชีพการงาน คนพวกนี้คือคนส่วนใหญ่ และคนพวกนี้ก็ต้องการบัจจัยทางการศึกษาเหมือนกัน ถ้าท่านไปบอกแต่กลุ่มเป้าหมายที่เลื่อนมาจากบัณฑิตการมาจากมัธยม ท่านทำงานเพื่อส่วนน้อย แต่หันข้างให้คนทั้งประเทศ ต้องวิเคราะห์ว่าความต้องการของเขาเป็นอย่างไร และคนที่ทำงานอยู่ตอบสนองความต้องการเขาหรือไม่ เพราะเรามองได้ถูก ได้ชัดเราจึงเป็นอย่างที่เราเป็น

ประสบการณ์ที่ชมรมอาจจะจำลองแบบทำในสิ่งที่สมาชิกต้องการ หากความต้องการออกมาให้ชัดเจน และถ้าความต้องการนั้น มหาวิทยาลัยก็ตอบสนองไม่ได้ แหล่งการศึกษาอื่นก็ตอบสนองไม่ได้ ท่านทำกิจกรรมเหล่านั้นท่านจะได้รับความต้องการจากสมาชิกเป็นที่แน่นอนและส่วนนี้เองที่ผมต้องระวังเพราะถ้าเราต้องให้ชมรมเติบโตมีอนาคตเหมือนหัวข้อที่มอบให้ผมพูด เพราะผมจะไม่พูดหัวข้อนี้เลย ถ้าผมรู้ว่าชมรมจะไม่มียุค เพราะมาพบกับสิ่งที่ไม่มียุคพูดทำไม เสียเวลาเปล่า แต่เพราะเชื่อว่าชมรมมีอนาคต ก็กล้าหาญพูดที่จะพูดว่าชมรมมีอนาคต ก็คืออย่างไรที่มหาวิทยาลัยไปไม่ได้แล้วชมรมจะทำได้ดีกว่าหรือจริงใจสมาชิก เช่น ถ้ามหาวิทยาลัยจัดสอนให้มาก ๆ มหาวิทยาลัยจัดสอนเสียให้หมด ชมรมจะไม่มีอะไรทำและจะกลายเป็นชมรมที่เหล่าเขาอย่างเดียว เพราะฉะนั้นต้องมีจุดแข็งที่มีความพอดีว่ามหาวิทยาลัยทำแค่นี้ แต่ผู้ที่ยังไม่เพียงพอเขาที่ชมรมได้แล้วมหาวิทยาลัยไปช่วยชมรมเชียร์ ไม่ใช่ดึงมาซัดเสียเองทั้งหมด ชมรมจะไม่มียุค เพราะมหาวิทยาลัยดึงมาทำเองทั้งหมดแล้วจะไม่มียุคเลยที่จะไปดึงชมรมทำไป

ความมีประโยชน์ของชมรมนั้นแม้เพียงแต่ เป็นการ เสริมสร้างมิตรภาพระหว่างกัน แต่ก็มีประโยชน์มาก เหมือนกับสัมมนาคราวที่แล้ว ถ้าไม่ได้อะไรกลับไปเลย ได้มิตรภาพกลับไปผมว่าคุ้มแล้ว แล้วเรื่องนี้สำคัญมากในแง่คนที่เรียนในระบบนี้ ว่าเหตุการณ์มีมิตรภาพช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงต่อไปอีกเป็นสิ่งสำคัญมากและสถาบันการศึกษาระบบ เปิดชมรมจะช่วยอันนี้ไคมาก

แม้ว่าจะรับข้อวิจารณ์ของการสัมมนา โดยแย้งกัน ส่วนใดชมรมแก้ปัญหา ได้ตามความสำคัญทั่วไป ส่วนใดมหาวิทยาลัยต้องเข้าช่วยจะช่วย และส่วนใดที่มหาวิทยาลัย ไม่ควรจะมาช่วย มหาวิทยาลัยจะไม่รับ เพราะถ้ารับมาแล้วก็เป็นการทำตามชมรมทาง อ้อมในบางเรื่องไม่ใช่ทุกเรื่อง จุดนี้ผมจะพยายามปรึกษากันดูหรือจะหาจุดแบ่งที่ว่าจัดการชมรม อย่างไรแล้วทุก ๆ ฝ่ายเสริมสนองซึ่งกันและกันและในที่สุดก็กลายมาเป็นการสนับสนุน ซึ่งกันและกัน โดยแต่ละคนมีประโยชน์กันไปคนละทาง

การสัมมนาคราวนี้เป็นแค่เพียงจุดเริ่มต้นของการเผชิญปัญหาที่เรามีร่วมกัน การแก้ปัญหานั้นคงไม่เกิดขึ้น การสัมมนาครั้งเดียว และการสัมมนาครั้งนี้ก็พอจะชี้ให้เห็น แล้วว่ารูปแบบที่จะจัดการสัมมนาต่อไป ถ้าเป็นการต้องการของชมรมเป็นประจำนั้นคงจะ ต้องปรับปรุง เพราะคราวนี้เรามุ่งให้ทราบปัญหา อุปสรรค แนวแก้ แต่ว่าพอทุกคนเข้าจริง ๆ ทางชมรมก็ยังมีความต้องการเทคนิควิธีการปฏิบัติงานบางอย่างเพิ่มขึ้นด้วย เช่น เรื่อง กลุ่มสัมพันธ์ที่ดี เรื่องเทคนิควิธีการวางแผนที่ดี หรือเราอาจจะบอกว่าจะมาสัมมนาทั้งที่ก็เอา oc ไปช่วยได้ไหม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องประยุกต์ใช้ในชมรม

การสัมมนาครั้งต่อไปอาจจะผสมผสานระหว่างการมาคบคิดปัญหาแล้วแก้ และการมาเสริมความรู้ในวิธีการทำงานบางอย่าง หลายคนมาบอกผมว่าสั้นเหลือเกิน อาจารย์ มาอยู่คืนเดียว น่าอีกสัก 2-3 คืน อาหารอร่อย ต้องทานไม่เต็มอิ่มจะไค้อยาก มาทานอีกที่ภัตตาคารแห่งนี้ ถ้าให้รับทานเต็มอิ่มคราวนี้แล้วเดียวท่านไม่มา เพราะฉะนั้น ถ้ายังมีความกระหายที่จะพบกันอยู่ และทำสิ่งนี้ต่อเมื่อให้เกิดผลสมบูรณ์ นี่เป็นมหาวิทยาลัย ของท่านนะครับ มสธ. บอกมาครับ เราพร้อมที่จะอำนวยความสะดวกและพร้อมที่จะให้ดีขึ้น อย่างถือว่าเป็นเราเป็นเขาขอให้อีกว่าเป็นคือมหาวิทยาลัยของท่านและถ้าไม่มีพวกท่านก็ไม่มี มหาวิทยาลัยแห่งนี้ เพราะไม่มีมหาวิทยาลัยแห่งไหนในโลกที่จะมีโดยไม่มีการศึกษา เรา หองคณาน้อย เพราะฉะนั้นสิ่งที่ท่านเคื่อก่อนและมหาวิทยาลัยทำได้ทันที มหาวิทยาลัย ก็จะทำได้ เช่น อยากจะได้ทำเนียบของนักศึกษาเป็นรายจังหวัด เพื่อจะได้ติดต่อสะทวัก อันนี้คงไม่ยากนักเพราะเรามีคอมพิวเตอร์ที่สามารถที่จะพิมพ์สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้โดย ไม่ยาก แต่เดิมที่เรายังไม่ให้ไปเราเกรงว่าต้องทำความเข้าใจเสียก่อน เพราะการได้

บัญญัติไปเป็นการ 2 คน เคยมีคนมาเอาบัญญัตินี้ไปแล้วหากินกับนักศึกษาจนเขารำคาญแล้วในที่สุดเขาก็เขียนหนังสือต่อว่ามหาวิทยาลัยมาว่าทำไมปล่อยให้บัญญัติอย่างนี้ออกไปไปรบกวนเขาเหลือเกิน จะขายโน้นขายนี่อยู่กับเขาตลอดเวลา กลายเป็นว่าเรานี้มีส่วนร่วมกับผู้ที่จะคิดทำการค้ากับนักศึกษาหรือ ก็ยวนี้ที่เราอยู่รอดปลอดภัยพอสมควร เพราะคนเขาไม่รู้ว่านักศึกษาของเราอยู่ที่ไหน เขาจะพิมพ์แจกข้อสอบขายหรือจะพิมพ์อะไรก็ไม่ถนัดเพราะว่านักศึกษาของเราไม่ค่อยมีตัวตน ไอ้ครั้นมาวางขายอยู่ที่หน้าสนามสอบที่มีคนทำก็ จังไปแล้วเพราะว่าเขาแจกข้อสอบ 4 ตัวเลือก โดยไปเอาข้อสอบในแบบฝึกปฏิบัติจากของเรามาเรียบเรียงเสียใหม่เราออก 5 ตัวเลือก ก็เลยพังไป และนั่นคือที่มาของว่าทำไมเราออก 5 ตัวเลือก เพราะว่ามีคนคิดจะทำการพาณิชย์ทางการศึกษากับมสธ. ให้เสียภาพพจน์ เราจึงส่งจนพอสมควรเรื่องบัญญัติรายชื่อของนักศึกษา มันมีเหตุผลเพราะฉะนั้นถ้าชมรมจะได้รับสิ่งนี้ไปต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่า อันนี้ควรที่จะปฏิบัติเป็นเอกสารลับที่ไม่ให้ตกไปถึงมือคนอื่น และต้องให้ชมรมตระหนักว่าใช้ในทางที่ถูกที่ควรบางคนไม่ปรารถนาให้รู้ว่าเขาเป็นนักศึกษาเขาก็ไม่พอใจ เพราะเขาไม่ต้องการเปิดเผยตัวเขาเองว่าเขาเป็นนักศึกษา จะคุ้มเหตุผลอะไรผมไม่ทราบนะ แต่มี เพราะฉะนั้นต้องใช้ด้วยความประณีต และหัวข้อนี้ไม่เป็นไปพอเราทำเสร็จแล้วเราคงมีคำแนะนำประกอบไปด้วย ผมก็คิดว่าเราก็คงใช้เวลาด้วยกันอย่างมีสาระประโยชน์ตามสมควรแก่เวลาที่จัดเอาไว้ ผมก็มีข้อคิดความเห็นที่จะเรียนฝากเป็นประเด็นสุดท้ายเป็นการทบทวนและเพิ่มเติมในส่วนของคุณค่าความเห็นส่วนตัว เพื่อการทำงานร่วมกันต่อไปเพียงเท่านี้ ของคุณครับ
